

Новосельчук Н.Є.
*кандидат архітектури, доцент
навчально-наукового інституту архітектури та будівництва
кафедри архітектури будівель та містобудування
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка
NovoselchukNE@gmail.com
orcid.org/0000-0002-7753-7872*

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-НАВЧАЛЬНОГО ПРОСТОРУ ЗАСОБАМИ ДИЗАЙНУ В ІНТЕР'ЄРАХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті визначено поняття інформаційно-навчального простору у закладах дошкільної освіти, проаналізовані особливості його організації засобами дизайну. Визначені основні прийоми розташування даних елементів в інтер'єрах дитячих дошкільних закладів.

Ключові слова: інформаційно-навчальний простір, заклад дошкільної освіти, інтер'єр, засоби дизайну.

Стан проблеми, її актуальність. Як відомо, основною формою роботи і провідним видом діяльності дітей дошкільного віку є гра. Видатний український педагог-новатор, публіцист, письменник, поет В.А. Сухомлинський писав: «Дети должны жить в мире красоты, игры, сказки, музыки, рисунка, фантазии, творчества. Этот мир должен окружать ребёнка...» [1]. Саме тому педагоги-практики відчувають підвищений інтерес до оновлення предметно-розвиваючого та інформаційно-навчального середовища в закладах дошкільної освіти. Роль професіонала полягає у правильному моделюванні такого середовища, яке сприяє максимальному розвитку особистості дитини. Необхідно збагатити простір розвиваючими та інформаційно-навчальними елементами, що стимулюючими пізнавальну, емоційну, рухову, розумову діяльність дітей.

Варто відмітити, що різномірність, перенасиченість, невпорядкованість та іноді не достатня естетичність значної кількості візуальної інформації, що розташовується у приміщеннях дитячих садів, у сукупності створюють так званий «візуальний хаос». І це є помилковим підходом. Тому необхідно ретельно обирати розвиваючі та інформаційно-навчальні елементи, відсіюючи другорядне, зосереджуючи необхідне у спеціально відведених місцях, застосовуючи при цьому засоби дизайну. Це надасть інтер'єрам дитячих

дошкільних закладів образної цілісності, естетичності, композиційної виразності. Допоможе зробити простір пізнавальним, цікавим і сучасним.

Мета статті – визначити особливості організації інформаційно-навчального простору засобами дизайну в закладах дошкільної освіти. Схарактеризувати основні прийоми розташування даних елементів в інтер'єрах цих закладів.

Виклад основного матеріалу. Інформаційно-навчальний простір є відносно новим терміном і складовою частиною предметно-розвиваючого середовища закладів дошкільної освіти [2]. Він визначається як сукупність умов, що здійснюють прямий або опосередкований вплив на всебічний розвиток дитини, стан його психічного і фізичного розвитку, успішність у подальшому розвитку і навчанні. Організації цього простору може сприяти усе, що оточує дитину.

Отже, під інформаційно-навчальним простором, що створений засобами дизайну, слід розуміти не тільки інформаційні стенди або початкові матеріали, а і сам інтер'єр з його компонентами – підлогою, стінами, стелею, фактурами, меблями, кольором. Ці елементи можуть створити необхідний візуальний, тактильний ряд і безпосередньо допомогти у навчанні дитини. Так, наприклад, використання такого матеріалу як комерційний лінолеум, дозволяє включати у навчальний простір підлогу загальних зон і груп, створивши візуальний ряд за допомогою врізання цифр, літер, складів, фігур та ін. [2].

Інтер'єри закладів дошкільної освіти можуть бути відмінним пізнавально-навчальним середовищем, яке може ненав'язливо вчити дитину, наприклад, кольорам, формам, літерам, цифрам, географії та багато ін. Мати інформаційно-навчальні ознаки можуть будь-які дитячі простори – від універсальних залів, коридорів до санітарних вузлів групових осередків. Навчальне середовище доцільно включати у внутрішній простір дитячого саду не скільки локальними блоками, а перш за все, у якості природного продовження. Доцільно зробити освітнє середовище закладу дошкільної освіти невід'ємним від побутового простору дитини, і тоді навчання буде проходити поволі, не створюючи зайвого перевантаження і стресів [2].

Можна виділити декілька основних прийомів розташування й інтеграції інформаційно-навчальних елементів із внутрішнім простором закладу дошкільної освіти. Перш за все всі інформаційно-навчальні елементи можна поділити на два види. Перший – із незмінними елементами, що несуть на собі постійні інформаційно-навчальні складові та є невід'ємною композиційною складовою інтер'єру, частиною його образного рішення. Ці елементи, як правило, інтегровані в основні компоненти інтер'єру (поверхні стелі, підлоги, стіни). Другий вид – із змінними інформаційно-навчальними елементами, які

можуть бути або інтегровані у компоненти інтер'єру чи його композиційні складові, або є самостійними складовими внутрішнього простору і його загальної образної ідеї. Це узагальнено на рис. 1. Для того, щоб змінний простір виступав як розвиваюче освітнє середовище, у ході взаємодії компонентів, з яких складається, він повинен мати визначені характеристики, такі як: *варіативність*, яка передбачає легку зміну експозиції залежно від сезонності програм; зміну інформаційно-навчального середовища відповідно до потреб; *гнучкість*, що дозволить змінювати властивості інформаційно-навчального простору відповідно до існуючих вимог; *безперервність*, що виражається через взаємодію інформаційно-навчальних і функціональних елементів.

Реалізація названих характеристик повинна будуватись на основі продуманих архітектурно-дизайнерських рішень із залученням необхідних компонентів інтер'єру, що дадуть можливість урізноманітнити простори, зробити їх більш цікавими і мобільними. Цьому сприяє також застосування трансформованих перегородок (наприклад, ширм), тло яких може використовуватись як фон для розташування змінних інформаційно-навчальних елементів та допоможе функціонально ділити простір на зони. Предметно-розвиваюче та інформаційне середовище доцільно організовувати таким чином, щоб дати кожній дитині можливість вільно займатися улюбленою справою. Бажано розміщувати обладнання так, щоб воно дозволяло дітям об'єднатися у підгрупи за спільними інтересами або побути хоча б ілюзорно на самоті.

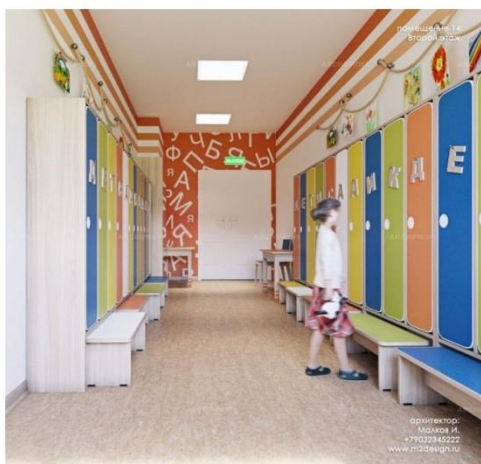
Доцільно створювати інформаційно-навчальний простір закладів дошкільної освіти з урахуванням низки засобів, без яких дитяче середовище не буде сучасним і повноцінним. Це ергономічність, що включає використання меблів із врахуванням дитячої антропометрії та ергономіки, можливість використання предметного наповнення із змінними параметрами (наприклад, «меблі, що зростають»); врахування антропометричних показників щодо розташування візуальної інформації на потрібній висоті залежно від росту дитини. Важливим є поняття змінності експозиції та гнучкого зонування, що дасть можливість створювати різноманітне внутрішнє середовище залежно від сьогоденних потреб. Потрібне врахування індивідуальної комфортності, а також організація предметного та інформаційно-навчального середовища таким чином, щоб це сприяло взаємодії дітей з різними елементами інтер'єру і його складовими. Доцільним є обладнання місця дитини для індивідуальної творчості, а також дотримання оптимальних дистанцій при організації різних видів діяльності. Необхідним є врахування зручності, функціональної, смислової та естетичної значимості як кожного компонента так і в цілому всього простору.

НЕЗМІННІ ІНФОРМАЦІЙНО-НАВЧАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ

інтегровані у поверхні (стелі, стіни, підлоги)

Дизайн дитячого саду, арх. І. Малков, Росія

Реконструкція дитячого саду у м. Тихи, Польща (Роберт RS+Stitek)

ЗМІННІ ІНФОРМАЦІЙНО-НАВЧАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ

інтегровані у поверхні стіни

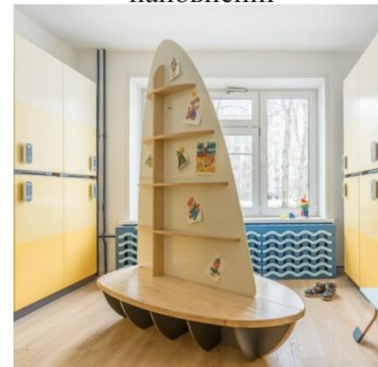

Дитячий сад в Така-Тука-Ланд у Берліні (Германія)

Реконструкція типового дитячого саду № 1571 у м. Москві, Росія

на матеріально-предметному наповненні

Реконструкція типового дитячого саду № 1571 у м. Москві, Росія

суцільні поверхні як активні елементи інтер'єру

Дитячий сад Nursery Hibinosekkei, Японія

на трансформованих елементах

Дитячий сад у Словенії, Архітектура Jure Kotnik

Рис. 1. Прийоми розташування інформаційно-навчальних елементів в інтер'єрах закладів дошкільної освіти

Створюючи інформаційно-навчальний простір закладу дошкільної освіти, бажано сполучати звичні, традиційні елементи з неординарними. Це може бути, наприклад, стіна або зона творчості, площини для малювання, крупні дидактичні елементи, майстерні етюди, напіваабстрактні або абстрактні скульптури, що дадуть дитині додаткові знання і будуть сприяти розвитку її мозкової та психологічно-емоційної діяльності.

При організації інформаційно-навчального простору закладів дошкільної освіти доцільно використовувати засіб композиційних будов. Вибір композиційної схеми залежить від конкретики призначення, розмірів, архітектурно-художнього образу, використання матеріалів, кольору і текстур. Тут не існує ситуацій, коли композиційне рішення обмежується одним, хоча й оптимальним варіантом. Вибір «ідеального» варіанту здійснюється через пошук інших, альтернативних, і не менш цінних рішень. Таким чином, поява нових композиційних структур свідчить про їх залежність від фантазії та компетентності архітектора, а також від його уподобань. Результатом вибору композиційної засоби стає узгодженість і гармонійність частин цілого. При цьому найбільш відомі й уживані композиційні засоби організації навчально-інформаційного простору у закладах дошкільної освіти можна поділити на три групи: засоби, що допомагають організувати структуру інтер'єру, виявити його тектоніку; засоби, які допомагають гармонізувати форму об'єкта та його складових (пропорціювання, масштабність); засоби, які посилюють емоційну виразність твору за допомогою кольору, форми, фактури [3].

Вибір варіантів організації інформаційно-навчальних елементів в інтер'єрі закладів дошкільної освіти засобами дизайну досить різноманітний. Оскільки розуміння творчості не передбачає жорсткого вибору. Вибір типу композиційної структури, її тектоніки і масштабу, колористичної гами і фактури тут може носити як традиційний, так і оригінальний, незвичний характер, що базується на пошуку нових, нестандартних композиційних рішеннях. Пошук і вибір цих рішень залежить від особливостей і специфіки графічного, предметного та архітектурного дизайну, а також від творчого потенціалу видатних майстрів [3].

Висновки. Таким чином, організація інформаційно-навчального простору є важливою складовою частиною предметно-розвиваючого середовища інтер'єрів закладів дошкільної освіти. Найбільш раціонально включати досліджуваний простір у якості невід'ємного компонента від побутового простору дитини як його логічне природне продовження. Використання визначених прийомів та засобів дизайну, а також пошук оригінальних композиційних рішень допоможуть архітектору-дизайнеру вірно організувати ці елементи в інтер'єрі, створивши дитяче середовище цікавим, сучасним і нестандартним.

Література:

1. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям / В.А. Сухомлинский. – Киев : Радянська школа, 1969. – 246 с.
2. Оформление интерьеров предметно-развивающей среды образовательных учреждений, реализующих образовательную программу дошкольного образования / В.О. Рыжиков [и др.] ; под ред. В.О. Рыжикова. – М., 2013. – 254 с.
3. Основы дизайну архітектурного середовища: Підручник / Тімохін В.О., Щербак Н.М., Малік Т.В. та ін. – К.: КНУБА, 2010. – 400 с.

Аннотация:

Новосельчук Н.Е. Кандидат архитектуры, доцент кафедры архитектуры зданий и градостроительства Полтавского национального технического университета имени Юрия Кондратюка

Организация информационно-учебного пространства приемами дизайна в интерьерах заведений дошкольного образования

В статье определено понятие информационно-образовательного пространства в интерьерах заведений дошкольного образования. Проанализированы особенности его организации с помощью приемов дизайна. Выделено два основных вида информационно-образовательных элементов. Определены приемы размещения данных элементов в интерьерах заведений дошкольного образования.

Ключевые слова: информационно-обучающее пространство, заведение дошкольного образования, интерьер, приемы дизайна.

Abstract:

Novoselchuk N.E. Ph.D., associate professor of the department of architecture of building and town-planning of the Poltava national technical university named after Yury Kondratyuk

Organization concept of an information-educational space by the design techniques in establishments of preschool education

Organization concept of an information-educational space in establishments of preschool education is determined in the article. The features of its organization are analyzed by the design techniques means. Two basic groups of the information-educational elements are distinguished. Figures of arrangement of these elements are determined in interiors of the establishments of preschool education.

Keywords: information-educational space, establishment of preschool education, interior, design techniques.